

Lech Wałęsa a krakkói piactéren, 1980 október

Lech Wałęsa, Berlin 2009

Sopron, Berlin, Temesvár

Berlin 2009

Sopron, Berlin, Temesvár: az Európát átformáló változás állomásai ezek a városok. 1989. augusztus végén Sopron mellett, a határnál rendezett békedemonstráció alkalmát kihasználva, a menekülési ösztöntől hajtva, az életveszélyt vállalva áttört a valójában már jelképes országhatáron mintegy ezeröttszáz NDK-s gyerekkel a karjukon, egymást lökve, akadályozva, sírva és félve, mikor lőnek rájuk a magyar határőrök. Nem lőttek és szeptember elején a magyar kormány döntése nyomán a nyugatra vágyó keletnémetek tízezrei már legálisan léphették át a határt Hegyeshalomnál. Novemberben egy félreérthetően bejelentett kormányrendelet televíziós hírül adása után ezrek indultak Berlinben a falhoz, és ott parancs és utasítás híján a határőrök lábhoz tett fegyverrel engedték át a mindkét irányból találkozni akaró berlinieket. Így szűnt meg az egy világrendszer szimbólumává vált berlini fal és napokon belül a Német Demokratikus Köztársaság. Év végén pedig a történelmi bánásági városban, Temesváron egy hosszabb ideje házi őrizetben tartott

magyar pap, Tőkés László védelmében összesereglett tömeg olyan fenyegetően viselkedett, hogy a katonák közük lőttek, és ezzel Romániában is kezdetét vette az itt véressé váló átalakulás.

Azóta két évtized telt el és a határtalan öröm időközben a mindennapi létezésnek Kelet-Európára napjainkban annyira jellemző fáradt fásultságává változott.

Mi, az Európai Utas munkatársai azonban úgy véljük, van okunk nem csak emlékezni, de ünnepelni is. E lapszámunkkal felidézük a húsz éve és az idén történeteket Európa és Magyarország nézőpontjából. A lényeg: Kelet-Európa megszabadulását, e térség kítaszítottságának megszüntetését nem alkuk, egyezkedések teremtették meg, hanem Kelet-Európa egyre erősödő, egymást erősítő, összefüggő, de nem összehangolt tiltakozása, lázongása, elszántsága hozta elő. Az az év a múlté, de a bizonyosság a mienk és az utódainké.

Módos Péter